

Годишњак XIX Поморског музеја - Котор за 1971. год.

Изашао је деветнаести број ове едиције која са овим, овогodiшњим бројем, биљежи свој успјешан развојни пут дуг 19 година и са идућом 1972-ом улази у двадесету годину свог редовног излагања.

Све шири круг сарадника и богат архивски фонд који Музеј посједује — као и Историјски архив у Котору — омогућују све дубље проучавање наше поморске прошлости, као и историје Боке уопште. Врло је корисно да се „Годишњак” од свог прошлогодњег броја почео бавити и актуелним питањима наше поморске привреде, чиме је привукао још ширу пажњу наших поморских кругова.

ГОДИШЊАК XIX доноси ове радове:

Славка Мијушковића: *На којим се основама заснивају теорије о постојању организације которских помораца већ 809. године.* — Писац анализира документе на којима се заснива тврђење о постојању организације помораца у Котору од 809. год. Долази до закључка да су ови документи потпуно непоуздани. Не искључује могућност постојања которске ратне морнарице за време византијске управе. У вези са овим анализира привилегије Паштровића.

Јована Мартиновића: *Анализа извора за убикацију Агрувиума*, у коме излаже разна објављена мишљења о мјесту гдје се налазио стари Котор (Агрувиум). Анализира изворе на којима су се заснивала ова мишљења. Говори о резултатима најновијих истраживања о овом предмету и на основу њих сматра да се стари Агрувиум налазио негдје у Грбаљском пољу. Ово важно питање провлачи се кроз нашу научну литературу више деценија.

Игњатија Злоковића: 1) *Битка код Лепанта.* — У историји поморског ратовања ово је била значајна битка, коју је требало поменути поводом њене 400-годишњице. Пораз турске ратне морнарице код Лепанта био је јак допринос отпору против турске најезде у Европи. С друге стране ова битка је била непосредно

повезана са нашим приморјем, као и бокелјским поморцима који су се у њој јуначки борили.

2) *Прва поморска застава Кнежевине Србије*. — „Политика” је недавно донијела дужи напис о кнезу Милошу Обреновићу и његовим настојањима да Србију политички и привредно осамостали. Добијање српске поморске заставе, за коју се кнез Милош изборио у четвртм деценију прошлог вијека, био је значајан успјех у осамостаљењу Србије као државе и проширењу њене спољне трговине.

Тома Радуловића и Владимира Уљаревића: *Из бродских дневника бокелјских једрењака XIX вијека*. — У архиву Поморског музеја у Котору чува се 36 књига бродских дневника бокелјских једрењака дуге пловидбе, који су пловили у току XIX вијека. У овим дневницима описан је рад бродова и живот на њима. Писци су најприје дали објашњење о институцији бродског дневника по поморском праву, који датира од давних времена. Затим износе занимљиве биљешке из дневника једрењака: »Castore« (1803-1806), »Rivelliano« (1826-1831), „Драго” (1845-1851), „Мали Шпиро” (1864-1865), и »Isgled« (1869-1871).

Максима Злоковића: *Поморски мотиви у епским пјесмама Боке*. — Изучавање наше поморске прошлости не значи само писати историју морепловства и бродарства, јер је више пута наглашавано и доказано да нам је огроман дио наше културне баштине дошао кроз поморство. Још се у породичним архивима наших старих помораца налазе рукописи у стиховима и у прози који нам откривају наслијеђе и у овом домену. Зато у оваквом послу треба наставити.

Антон Ботрића: *Развој уџбеника за поморске школе на нашој обали* (од XVIII стољећа до данас — са библиографијом). — Ово је кратак историјат развоја наутичких школа на источној обали Јадрана — укључујући Трст). Детаљно се излаже развој уџбеника за стручне предмете (из области поморства) у овим школама и дају се подаци о њиховим писцима. На крају је преглед библиографије уџбеника и других стручних дјела, расправа и чланака из области поморства (у овој књизи Годишњака дата су само дјела из „Навигације”, док ће дјела из осталих дисциплина бити донијета у XX књизи).

Оливера Фиа: *Морско бродарство у сувременој концепцији интегралног прометног састава*. — Излажу се карактеристике модерног поморског саобраћаја, нарочито с обзиром на увођење система превоза помоћу контејнера и палета, roll on — roll off система, LASH система, све веће примјене трајеката, итд. Нарочито се указује на све већу повезаност разних врста саобраћаја (морског, ријечног, друмског и жељезничког) у данашњем промету добара.

Јова Накићеновића: *Виша поморска школа у Котору и њена улога у школовању поморских кадрова*. — Историјат оснивања и развоја Више поморске школе, услове њенога рада и досадашњи успјех. Табеларни прикази студената и апсолвената, као и оспособљеног поморског кадра у периоду дјеловања ове школе. Списак студената чије су дипломске теме награђене, као и наслови ових тема. Списак наставног кадра ове школе. На крају, стање трговачке флоте на подручју Црногорског приморја.

Иза поменутих радова слиједи оцјене и прикази нових књига и то:

А. И. Симовић: *Метеорологија*, (Н. Никетић); Др Р. Ф. Барбалић: *Пошкропљени з морен*, (И. Злоковић); *Поморски зборник*, књ. 8, (М. Злоковић); *Бока*, књ. 2, (М. Злоковић); *Споменица Которска секција Друштва историчара Црне Горе 1948-1968*, (Ш. Рачета); *Котор у ријечи и слици*, (М. Злоковић).

По уобичајеном реду књига је закључена са извјештајима: *Рад Поморског музеја у 1970. години*; *Размјена публикација за годишњаке Поморског музеја*; *Дариваоци Музеја*. Завршава се некрологом пок. кап. *Хинку Бартуловићу*.

Није нам намјера да ову едицију дубље анализирамо, нити оцјењујемо, јер је Годишњак кроз досадашње своје излагање нашао свој пут и своје сигурно мјесто у нашој поморско-научној и културној публицистици.

Редакција Годишњака успјела је да и овај број изда право-времено, без закашњења. Овим је створила себи могућност да се, што прије, посвети припремама за XX, јубиларни, број који ће, надамо се, бити обимнији и технички опремљен како одговара јубиларном издању.

Н-а